

Modern Prospects in Development of Vocational Education in Ukraine

Tytova Nataliya

Ph.D., Associate Professor

Dragomanov National Pedagogical University (Ukraine, Kyiv)

Abstract

The article analyzes the ways of development of modern vocational education in light of the concept «New Ukrainian School». The author addresses the problem of training future vocational teachers training in information technology development of society. Grounded the diversification of psychological and pedagogical learning of vocational teachers training in order to extend the range of interaction in the system «teacher-student». Represented key categories that determine teaching the future vocational teachers in education reform, which includes the introduction of new mechanisms for training and education, rules of communication and orientation in information educational space, diagnostic procedures, student's achievements, culture in management and cooperation. In this research, the future vocational teachers training are presented in the ways of lifelong education, critical thinking (it includes the ability to engage in reflective and independent thinking), setting goals, working in a team, ыskills to communicate in a multicultural environment.

Key words: vocational education, vocational teachers training, higher education.

Актуальність дослідження. Провідна роль у реформуванні освіти належить педагогам, які сприйняли сучасні трансформації і активно запроваджують їх у навчальний процес підготовки майбутніх фахівців. Під сучасними трансформаціями розуміємо актуальні тенденції розвитку освіти, а саме, – професійна мобільність [9; 4; 11], освіта впродовж усього життя [6; 7; 8], наскрізна технічна підготовка молоді [2; 12], диверсифікація професійної освіти [14; 10]. Одне із завдань Закону України «Про професійно-технічну освіту» визначено як «задоволення потреб економіки країни у кваліфікованих і конкурентоспроможних на ринку праці робітниках [5, с. 3]». Вплинути на якість підготовки робітничих кадрів можливо завдяки посилення статусу професійно-педагогічної освіти, що формує педагогічні кадри для потреб професійно-технічної освіти.

Професійно-педагогічна освіта є специфічним інтегративним видом професійної освіти, що принципово відрізняється від педагогічної і від традиційної професійно-технічної освіти [7, с. 392; 13].

Тема дослідження є складовою держбюджетної науково-дослідної роботи

кафедри теорії та методики професійної підготовки та кафедри промислової інженерії та сервісу «Теорія і технологія навчання у системі професійної освіти» (державний реєстраційний номер 0115U000552) НПУ імені М.П.Драгоманова.

Виклад основного матеріалу. Професійно-педагогічна освіта, як динамічна система, що залежить від тенденцій розвитку економіки, може бути якісною за умови випередження інформаційно-технологічного розвитку суспільства та наскрізної неперервної професійної підготовки молоді [6, с. 16]. У світлі цього виникає актуальна проблема вирішення завдань моніторингу, прогнозування і розвитку ринку освітніх послуг з метою забезпечення якісної професійно-педагогічної освіти, а саме: 1) комплексне дослідження ринку освітніх послуг; 2) оновлення та диверсифікація підготовки майбутнього фахівця; 3) моніторинг якості освітніх послуг; 4) маркетингова діяльність щодо розвитку освітніх послуг; 5) оновлення та модернізацію матеріально-технічної бази; 6) гарантоване працевлаштування майбутнього фахівця.

Вважаємо, що перспективи розвитку професійно-педагогічної освіти в Україні мають визначені факторами соціально-економічного, культурного та науково-технічного характеру: 1) стійкий розвиток економіки, стрімкий зріст наукоємності виробництва; 2) інтенсивне розширення об'єму науково-технічної інформації швидке оновлення технологій, пріоритетне запровадження інновацій; 3) зростання ролі практичної значимості наукових досліджень на межі різних напрямків наук та інші [7].

Погоджуємося з позицією В.Радкевич, що «впровадження інноваційних форм професійного навчання потребує від педагога переходу на позиції дослідника та експериментатора», що призводить до перевантаження у позаурочний час, але разом з тим, інноваційна діяльність притаманна ентузіастам та фахівцям, чия праця дістає схвалення і достойну матеріальну винагороду [8, с. 350]. Поряд з цим прогресує цифровий розрив між учителем і учнем, що проявляється у нездатності багатьох педагогів використовувати сучасні засоби для роботи онлайн чи оффлайн у різноманітних проектах, проводити спільні дослідження з учнями, опрацьовувати бази даних, робити висновки за допомогою хмарних технологій [3].

Згідно проекту концепції «Нова українська школа» в середній освіті України планується створення профільної середньої освіти, яка має два спрямування навчання: 1) «академічне, із поглибленим вивченням окремих предметів з орієнтацією на

продовження навчання в університеті; 2) професійне, яке поряд зі здобуттям повної загальної середньої освіти забезпечує отримання першої професії (не обмежує можливість продовження освіти)» [3, с. 23].

Виникає потреба розширення і удосконалення мережі окремих від школи навчальних закладів: академічних ліцеїв, професійних ліцеїв та профільних коледжів. У проекті концепції «Нова українська школа» проголошено, що «молоді люди, які закінчили профільну школу, розумітимуть свою майбутню роль у родині, професійній діяльності, суспільстві [3, с. 23]», а це означає, що педагоги, які будуть забезпечувати підготовку у профільній школі, повинні бути фахівцями нової формації – «агентами змін» [3, с. 2].

Відтак, у нашому дослідженні майбутні педагоги професійного навчання моделюються як фахівці, що здатні навчатися впродовж всього життя, здатні критично мислити, досягати поставлені цілі, співпрацювати у команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі [14; 10]. Вважаємо, що завдяки диверсифікації психолого-педагогічної підготовки педагогів професійного навчання можливо реалізувати довготермінову реформу «Нова українська школа» [14].

Диверсифікація підготовки педагога професійного навчання матиме два спрямування: вертикальне і паралельне. Вертикальне забезпечить можливість підвищення освітнього статусу молоді, завдяки наскрізній технічній підготовці молоді від профільної школи до вишу. Паралельне спрямування буде забезпечувати підвищення мобільності майбутніх педагогів професійного навчання на ринку праці шляхом освоєння ними нових видів і способів професійної діяльності, на основі компетентнісного підходу, набуття професійної майстерності в обраній сфері трудової діяльності [10].

Висновки. Реформування професійно-педагогічної освіти є нагальною першочерговою задачею українського суспільства. Значення підготовки педагога професійного навчання вважаємо однією з найважливішою характеристикою перспективи розвитку професійно-педагогічної освіти в Україні. Багаторівнева, багатоступенева, поліпрофільна система професійно-педагогічної освіти сприятиме формуванню фахівців різного рівня кваліфікації, що можливо здійснити завдяки диверсифікації професійно-технічної (професійної) освіти.

References

1. Vernydub R.M. *Rozghortannia novoi dydaktychnoi modeli profesiino-pedahohichnoi pidhotovky suchasnoho vchytelia* [[Deploying a new didactic model of professionally pedagogical training modern vocational teacher]] / R.M.Vernydub // *Nova paradyhma*. – 2011. – Vyp. 104. – P. 22–31
2. Korecz M.S. *Reformuvannya systemy profesijnoyi pidgotovky vchyteliv texnologij v umovax vhozhenhnyia v Yevropejskij osvितnij prostir* [The reformation of professional training system of technologies teachers in terms of entry into the European educational space] / M.S.Korecz // *Naukovyj chasopys Nac.ped. un-tu imeni M.P.Dragomanova. Seriya 5, Pedagogichni nauky : realiyi ta perspektyvy : zb. nauk. pr. / M-vo osvity i nauky Ukrayiny, Nacz. ped. un-t im. M. P. Dragomanova. - K. : Vyd-vo NPU im. M.P.Dragomanova, 2008. – Issue 13 : Do 175-richchya NPU im. M. P. Dragomanova. – P. 120–123.*
3. «*Nova ukrainska shkola*» : *kontseptualni zasady reformuvannya serednoi shkoly* [«New Ukrainian School»: conceptual bases of secondary school reform] / [za red. M. Hryshchenko] – Access mode : <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczia.pdf>
4. Pet'ko L.V. *Pedagogichna sutnist' u vyznachenni ponjattja «osvitnje seredovyshe»* (Pedagogical Point of Learning Environment in the Theoretical Approaches) / *Gumanitarnyj visnyk DVNZ «Perejaslav-Hmel'nyc'kyj derzhavnyj pedagogichnyj universytet imeni Grygorija Skovorody»*: zbirnyk naukovyh prac'. – Vyp. 34. – Perejaslav-Hmel'nyc'kyj, 2014. – P. 109– 118.
5. *Pro profesiino-tekhnicnu osvitu* [Law of Ukraine «On Vocational Education»] / *Zakon Ukrainy // Zakonodavchi akty Ukrainy z pytan osvity. Za stanom na 1 kvitnia 2004 roku : ofits. vydannia / Verkhovna Rada Ukrainy, Komitet z pytan nauky i osvity. – K., 2004. – P. 129–157.*
6. *Profesiine navchannia dorosloho naseleennia: teoretyko-metodolohichni zasady* [Professional adult education: theoretical and methodological foundations] : [monohrafiia] / [avt. kol. Nychkalo N.H. ta in.]. – Kirovohrad : Imeks-LTD, 2013. – 268 p.
7. *Professyonalnaia pedahohyka* [Professional Pedagogy] : uch. dlia studentov, obuchaiushchykhsia po ped. spetsyalnostiam y napravlenyam / [pod red. S.Ia.Batysheva, A.M.Novykova]. – [3-e yzd., pererab.]. – M. : Yz-vo ЭHVES, 2009. – 456 p.
8. Radkevych V.O. *Teoretychni i metodychni zasady profesiinoho navchannia u zakladakh proftekhosvity khudozhnoho profiliiu* : Monohrafiia [Theoretical and methodological foundations of vocational training in vocational schools of artistic profile]/ V.O. Radkevych ; za red. N.H. Nychkalo. – K. : UkrINTEI, 2010. – 420 p.
9. Sushentseva L.L. *Kontseptualni zasady rozvytku profesiino-tekhnicnoi (profesiinoi) osvity* [Conceptual framework for Vocational (professional) education]/L.L.Sushentseva // *Profesiino-tekhnicna osvita. – №3. – 2009. – P. 30-31.*
10. Tytova N.M. *Elektronnyi zhurnal obliku uspishnosti studentiv yak efektyvnyi instrument monitorynhu yakosti vyshchoi osvity* [Electronic magazine of students' account academic success as an effective tool for monitoring the quality in higher education] /

N.M.Tytova // Innovative processes in education: Collectivemonograph. – AMEETSp. z o.o., Lodz, Poland, 2017. – P. 218–229.

11. Pet'ko Lyudmila. Preparing higher school graduates in foreshortening of leader competencies for 2020 / Lyudmila Pet'ko // Topical questions of contemporary science: Collection of scientific articles. – Aspekt Publishing of Budget Printing Center, Taunton, MA 02780, United States of America, 2017. – P. 467-472.

12. Tytova N.M. Features educational assessment of future teachers' educational achievements in vocational education / N.M.Tytova // Prospects for development of education and science: Collection of scientific articles. – Academic Publishing House of the Agricultural University Plovdiv, Bulgaria, 2016. – P. 366-369.

13. Tytova N.M. Influence of diversification professional education on various types preparing of vocational educational teachers / N.M.Tytova // Economics, management, law: socio-economical aspects of development: Collection of scientific articles. Volum 2. Psychology. Pedagogy and Education. – Edizioni Magi – Roma, Italy. – 2016. – P. 260–262.

14. Tytova N.M. Transparency in teaching vocational training teacher as a pedagogical problem / N.M.Tytova // Topical questions of contemporary science: Collection of scientific articles. – Aspekt Publishing of Budget Printing Center, Taunton, MA 02780, United States of America, 2017. – P. 478-481.

Translation of the Title, Abstract and References to the Author's Language

УДК 378:011.3 – 051:377

Титова Наталія. Сучасні перспективи розвитку професійно-педагогічної освіти в Україні.

Проаналізовано шляхи розвитку сучасної професійно-педагогічної освіти у світлі концепції «Нова українська школа». Розглянуто проблеми підготовки майбутніх педагогів професійного навчання в умовах інформаційно-технологічного розвитку суспільства. Обґрунтовано диверсифікацію психолого-педагогічної підготовки педагогів професійного навчання з метою забезпечення розширення діапазону взаємодії у системі «педагог-учень». Представлено ключові категорії, що визначають місце майбутнього педагога професійного навчання у реформі освіти, яка передбачає запровадження нових механізмів навчання і виховання, правил комунікації та орієнтації в інформаційному освітньому просторі, процедур діагностики навчальних досягнень учнів, нову культуру управління й співпраці.

Ключові слова: професійно-педагогічна освіта, педагог професійного навчання, вища освіта.

Література

1. Вернидуб Р.М. Розгортання нової дидактичної моделі професійно-педагогічної підготовки сучасного вчителя / Р.М.Вернидуб // Нова парадигма. – 2011. – Вип. 104. – С. 22–31.

2. Корець М.С. Реформування системи професійної підготовки вчителів технологій в умовах входження в Європейський освітній простір / М.С.Корець // Науковий часопис Національного пед. ун-ту імені М.П. Драгоманова. Серія 5, Педагогічні науки : реалії та перспективи : зб. наук. пр. – К. : Вид-во НПУ ім.

М.П.Драгоманова, 2008. – Вип. 13 : До 175-річчя НПУ ім. М. П. Драгоманова. – С. 120–123.

3. «Нова українська школа» : концептуальні засади реформування середньої школи/ [за заг. ред. М. Грищенко] – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczyia.pdf>

4. Петько Л.В. Педагогічна сутність у визначенні поняття «освітнє середовище» / Л.В.Петько // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»: збірник наукових праць. – Вип. 34. – Переяслав-Хмельницький, 2014. – С. 109–118.

5. Про професійно-технічну освіту / Закон України // Законодавчі акти України з питань освіти. За станом на 1 квітня 2004 року : офіц. видання / Верховна Рада України, Комітет з питань науки і освіти. – К., 2004. – С. 129–157.

6. Професійне навчання дорослого населення: теоретико-методологічні засади : [монографія] / [авт. кол. : Ничкало Н.Г. та ін.]. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 268 с.

7. Профессиональная педагогика: уч. для студентов, обучающихся по пед. специальностям и направлениям/ [под ред. С.Я.Батышева, А.М.Новикова]. – [3-е изд., перераб.]. – М. : Из-во ЭГВЕС, 2009. – 456 с.

8. Радкевич В.О. Теоретичні і методичні засади професійного навчання у закладах профтехосвіти художнього профілю : монографія / В.О.Радкевич ; за ред. Н.Г.Ничкало. – К. : УкрІНТЕІ, 2010. – 420 с.

9. Сушенцева Л.Л. Концептуальні засади розвитку професійно-технічної (професійної) освіти / Л.Л.Сушенцева // Професійно-технічна освіта. – №3. – 2009. – С. 30–31.

10. Титова Н.М. Електронний журнал обліку успішності студентів як ефективний інструмент моніторингу якості вищої освіти / Н.М.Титова // Innovative processes in education: Collectivemonograph. – AMEETSp. z o.o., Lodz, Poland, 2017. – P. 218–229.

11. Pet'ko Lyudmila. Preparing higher school graduates in foreshortening of leader competencies for 2020 / Lyudmila Pet'ko // Topical questions of contemporary science: Collection of scientific articles. – Aspekt Publishing of Budget Printing Center, Taunton, MA 02780, United States of America, 2017. – P. 467-472.

12. Tytova N.M. Features educational assessment of future teachers' educational achievements in vocational education / N.M.Tytova // Prospects for development of education and science: Collection of scientific articles. – Academic Publishing House of the Agricultural University Plovdiv, Bulgaria, 2016. – P. 366-369.

13. Tytova N.M. Influence of diversification professional education on various types preparing of vocational educational teachers / N.M.Tytova // Economics, management, law: socio-economical aspects of development: Collection of scientific articles. Volum 2. Psychology. Pedagogy and Education. – Edizioni Magi – Roma, Italy. – 2016. – P. 260–262.

14. Tytova N.M. Transparency in teaching vocational training teacher as a pedagogical problem / N.M. Tytova // Topical questions of contemporary science: Collection of scientific articles. – Aspekt Publishing of Budget Printing Center, Taunton, MA 02780, United States of America, 2017. – P. 478-481.